

Italià

Nivell avançat

A. Competència lingüística comunicativa

Competència pragmàtica

1. Funcions

1.1. Coneixements i informació

Identificar i identificar-se; informar; narrar; descriure processos; afirmar, negar; anunciar; postil·lar; assentir i dissentir; classificar; comparar; confirmar la veracitat d'un fet; corroborar; desmentir; expressar desconeixement; expressar dubte.

1.2. Opinions, creences; hipòtesis

Expressar acord i desacord; expressar i argumentar una opinió; atribuir un fet a algú; conjecturar; expressar una creença, expressar escepticisme; formular hipòtesis sobre esdeveniments presents, passats i futurs; objectar; predir; suposar; valorar un fet com a causa o conseqüència d'un altre, com a contingent o com a versemblant.

1.3. Propòsits d'acció: intencions, decisions, voluntat

Expressar el propòsit, la intenció o voluntat de fer alguna cosa; oferir alguna cosa; oferir ajut; oferir-se a fer alguna cosa; acceptar o negar-se a fer alguna cosa; admetre; consentir; convidar; prometre, jurar; retractar-se...

1.4. Actes directius i persuasius (que tenen com a finalitat que la persona destinatària faci o no faci alguna cosa)

Donar ordres; demanar informació; demanar, sol·licitar, suplicar alguna cosa, que algú faci alguna cosa, demanar ajut; demanar confirmació; demanar consell, aconsellar, desaconsellar, recomanar; demanar i donar instruccions; demanar opinió; demanar, donar i denegar permís, demanar autorització, autoritzar i denegar autorització; restringir; dispensar o eximir algú de fer alguna cosa; exigir; advertir, alertar; amenaçar, intimidar; animar i desanimar; demandar; desestimar; persuadir, dissuadir; expressar el desig que algú faci alguna cosa; prevenir algú en contra d'alguna cosa o d'una persona; censurar; prohibir; proposar, suggerir; queixar-se, reclamar; recordar alguna cosa a una persona; recriminar, retreure, renyar.

1.5. Sentiments, actituds, estat físic i anímic

Expressar estat físic, de salut o d'ànim: admiració; decepció; afecte, estimació, amor, odi; simpatia, antipatia; alegria, felicitat, tristesa; ànim, ansietat; aprovació, desaprovació; confiança, desconfiança, escepticisme; desig; rebuig; fàstic; indiferència; dubte; esperança, desesperança; dolor, alleujament; irritació; preocupació; sorpresa; temor; tranquil·litat; menyspreu; resignació; vergonya. Acusar; defensar; exculpar.

1.6. Relació social; actituds envers les altres persones

Presentar-se i respondre a una presentació; saludar, respondre a una salutació, demanar de transmetre una salutació; acomiadar-se, respondre a un acomiadament;

convidar, acceptar o declinar una invitació; agrair, respondre a un agraïment; atreure l'atenció; demanar disculpes i perdó, perdonar; donar, acceptar i refusar excuses; donar la benvinguda; expressar aprovació; expressar condol; felicitar i respondre a una felicitació; interessar-se per algú o per quelcom, respondre a mostres d'interès; lamentar; compadir-se; insultar; fer compliments.

2. Competència sociolingüística

Atès que la llengua és un fenomen sociocultural que incideix en la forma en què les persones es comuniquen i que comporta una manera de veure i d'entendre el món, cal posar l'accent en els aspectes de l'ús de la llengua, que es relacionen amb aquest fenomen i que conformen la competència lingüística. A continuació es llisten els aspectes que caldrà incorporar en el curs del procés d'ensenyament-aprenentatge d'aquest nivell:

2.1. Marcadors lingüístics de relacions socials que reflecteixen les diferències en l'estatus de les persones interlocutores, la proximitat de la relació i el registre del discurs i es manifesten en:

- La selecció i l'ús de les salutacions de rebuda, presentació, comiat.
- La selecció i l'ús de les formes de tractament: formal, informal i familiar.
- Les convencions en els torns de paraula.

2.2. Fórmules de cortesia que varien d'una cultura a una altra i la inadequada aplicació de les quals entrebanca o impossibilita el funcionament dels principis de cooperació i pot comportar malentesos interculturals.

2.3. Introducció d'expressions de saviesa popular - component significatiu de l'aspecte lingüístic de la competència sociocultural - i actualment, grafits, eslògans publicitaris a la televisió o a la vestimenta, i plafons als llocs de treball, amb la mateixa funció.

- Refranyos.
- Expressions idiomàtiques.
- Cites.

2.4. Diferències de registre referides a diversos usos de la llengua en contextos diferents:

- formal
- estàndard
- informal
- familiar

2.5. Varietats i accents. Capacitat de reconèixer indicadors lingüístics de procedència geogràfica, grup professional, social, generacional. Aquests indicadors poden ser de:

- lèxic
- accent
- aspectes paralingüístics
- llenguatge corporal

B. Competència discursiva

El text com a unitat mínima de comunicació

1. Organització del discurs

1.1. Adequació al context

Relació del text amb la situació de comunicació.

Identificació i/o selecció de:

- 1.1.1. Els indicis situacionals: lloc, canal, persones interlocutores i relació entre ells.
- 1.1.2. Funció comunicativa del text.
- 1.1.3. Tipus de text i format.
- 1.1.4. Varietat i registre: llengua oral/llengua escrita; registre formal/informal; neutre; varietat estàndard/no estàndard.
- 1.1.5. Tema: enfocament i contingut.

1.2. Coherència textual

El text com a unitat global de significat.

- 1.2.1. Pertinència del contingut.
Selecció de contingut rellevant.
- 1.2.2. Estructuració del contingut.
Ordenació lògica de les idees.
- 1.2.3. Selecció de les estructures morfosintàctiques i del lèxic adequats.

1.3. Cohesió textual

Organització interna del text. Inici, desenvolupament i conclusió de la unitat textual. Relacions sintàctiques i semàntiques (fenòmens gramaticals i lèxics) que connecten els enunciats d'un text entre si.

1.3.1. Inici del discurs

- Mecanismes iniciadors (presa de contacte,): *Senti, scusa; senta, scusi; guardi/a; dica/dimmi; Signori e Signore ; pronto ! chi parla?; Carissimo Antonio, cara amica;; Egregio Dottore, Spettabile Ditta;; c'era una volta...*
- Introducció del tema: *innanzitutto , rispetto /riguardo a; a proposito di; poiché; dato che; siccome, considerato che; è vero che; ora; ús del gerundi.*
- Tematització: *il fatto che; la faccenda; il discorso.*

1.3.2. Desenvolupament del discurs

•Desenvolupament temàtic

Manteniment del tema

- Coreferència (ús de l'article, pronoms): *non ci posso credere; cane che abbaia, non morde;* demostratius: *quelli non ne vogliono sapere ;* concordança de temps verbals *sapevo che saresti venuto.* Anàfora, catàfora, dixi: *sè, proprio; questo e quello, prima; dopo; adesso; ieri; qui; là.*
 - El·lipsi: *Maria ha comprato più libri che Gianni dischi; 'Rosso di sera, bel tempo si spera'.*
 - Repetició. Substitució per sinònims; *a lume di naso - tastoni ; diramare - diffondere;* Antònims: *a voce alta – sottovoce);* hiperònims: *fiori: rose, viole e lillà;* hipònims: *spinone, bassotto, barboncino...: cane;* homònims: *puntata /lama/affettare;* camps lèxics: *casa, capanna, baracca, villa, casa a schiera, palazzina, palazzo, grattacielo.*
 - Reformulació. Paràfrasi i aclariments: *ad esempio; cioè.*
 - Èmfasi: *perfino o persino; addirittura.*
- Expansió temàtica.
- Enumeració, seqüenciació temporal: *in primo luogo, poi; allora; dopo; prima, in seguito; anzitutto; da una parte, infine; alla fine; all'inizio, ecc., eccetera eccetera; e via dicendo; e così via; e via discorrendo .*
 - Exemplificació: *per esempio; come; cioè; ossia; in altri termini; in effetti; infatti.*
 - Al·lusions, referències, cites i evocacions: *come dice...; secondo.*
 - Definicions: *ciòè; ovvero; ossia; che significa; in altre parole.*
 - Reforç. Precisió / matisació: *senza contare che; se si tiene conto del fatto che; e*

badiamo che; nonostante; nonostante che; sebbene; benché; forse.

•Contrast: *ma non solo... ma; mentre; al contrario; ciononostante/ciò nonostante; malgrado ciò; comunque; d'altra parte; però; tuttavia.*

•Introducció de subtemes: *d'altro canto; inoltre, allora; a questo proposito; e; tra parentesi.*

•Personalització: *secondo me; a mio giudizio; a mio avviso; credo che + subj; per fortuna, purtroppo; di certo; naturalmente; ovviamente; sicuramente.*

Canvi temàtic

•Digressió: *allora; senti un po'; a proposito; cambiando argomento.*

•Recuperació del tema: *allora; riguardo a...; a proposito di; tornando a...; come dicevamo; a questo punto; come si è detto prima /poc'anzi; adesso; come tutti sanno; come è noto; cioè; vale a dire; ossia; in altre parole; in altri termini;*

La connexió: ús d'elements d'enllaç i organització del text.

Connectors textuais:

•Addició: *e; inoltre; anche; pure; non solo... ma anche.*

•Contrast: *oppure; altrimenti; ma/però; comunque; eppure; tuttavia; d'altro canto; invece di.*

•Finalitat. Resultat, conseqüència: *allo scopo di + inf; nell'intento di + inf; pur di + inf; in modo che + subj; così; perciò; di conseguenza.*

•Exclusió, excepció: *senza che + subj; senza + inf (senza aver pagato); meno, tranne, ad eccezione di; fuorché, salvo che; all'infuori di; a meno che + subj.*

•Causa: *siccome; dato che; poiché.*

•Condicció: *se; qualora.*

•Comparació: *come; siccome; piuttosto che; più che; tanto che.*

1.3.3. Conclusió del discurs.

•Resum /Recapitulació: *così; cosicché; insomma; pertanto quindi; dunque; pertanto; ecco perché; se ne conclude che; ne consegue che; per cui si può sostenere che; perciò; non concluderemmo, senza dire che; se...allora.*

•Indicació de tancament textual i tancament textual: *per concludere; eccetera; e così via; e via dicendo; Questo è tutto; E con questo ho concluso, grazie.*

1.3.4. Discurs oral: iniciació i manteniment (recursos específics).

•El torn de paraula: presa, manteniment i cessió: *allora; ecco; senti un po'; guarda/guardate; va be; allora; prego.*

•Paper de la persona interlocutora.

Demostració comprensió: *eh, capisci, capito, chiaro.*

Petició d'aclariments i interrupció etc.: *ok!; sì; sai; ah! ho capito; davvero?; esatto; e certo; come no; ti/ci credo; cioè?; e poi?; ma (ma cosa vuoi dire?); ah (ah! E cosa ti ha detto?) allora; assolutamente; un momento, mi scusi; insomma; povero Carlo!*

Exemplificació: *mettiamo; facciamo; diciamo; prendiamo; ecco; per/ad esempio... mi spiego?*

Recursos dilatoris: ús de mots falca. *dunque; diciamo allora; mh.... come dire.*

Autocorrecció, rectificació, expressió de dubte (hesitació): *cioè; volevo dire; diciamo; insomma.*

•L'entonació com a recurs de cohesió del text oral: *eh (to descendent: allora vieni eh?).*

1.3.5. La puntuació com a recurs de cohesió d'un text escrit: usos dels signes de puntuació.

•L'ordenació en paràgrafs. El punt i seguit i el punt i a part.

•Els signes d'exclamació, interrogació. *Che mangi?*

•Guions o cometes en la transcripció de diàleg (*discorso diretto*).

•Les comes, en oracions subordinades, llistes: *se viene lei, non vengo io; si tratta, lasciamelo dire, di un buon affare.*

•Punts suspensius: *a buon intenditor...*

•Guions o parèntesis: per informacions addicionals o aclaratòries.

2. Textos i àmbits d'ús

2.1. Expressió i interacció oral

- 2.1.1. Converses de caràcter col·loquial i transaccional.
- 2.1.2. Converses de caràcter formal o semi-formal.
- 2.1.3. Monòlegs espontanis o preparats, adreçats a una audiència: narracions de fets, experiències; exposició argumentada d'idees i presentacions de temes d'interès general no especialitzat.
- 2.1.4. Participació en tertúlies i debats.
- 2.1.5. Participació en activitats d'aprenentatge i d'avaluació (presentacions d'un tema d'interès personal o professional, debats, simulacions, enquestes, entrevistes...)
- 2.1.6. Anuncis publicitaris.
- 2.1.7. Participació en videoconferències, *xats*, *blogs*, i altres mitjans que ens ofereixen en Internet i les TIC.

2.2. Expressió i interacció escrita

- 2.2.1. Cartes formals: de sol·licitud, acceptació, reclamacions, queixes...
- 2.2.2. Escrits personals, informes i articles relacionats amb els estudis o la feina.
- 2.2.3. Formularis de reclamació, comunicat d'accidents o sinistres.
- 2.2.4. Articles d'opinió (cartes al director, revista de l'escola...).
- 2.2.5. Prendre apunts i fer resums.
- 2.2.6. Escriptura creativa (cançons, poemes, contes, altres textos literaris...).
- 2.2.7. Activitats d'aprenentatge i avaluació (crítiques d'espectacles, narracions, escriptura creativa, col·laborativa...).
- 2.2.8. Participació en *xats*, *blogs*, i altres mitjans que ens ofereixen en Internet i les TIC.

2.3. Comprensió oral

- 2.3.1. Notícies, reportatges, debats, tertúlies, etc. emesos per ràdio o televisió.
- 2.3.2. Espectacles en directe (teatre, cinema, esports, concerts, cançons...)
- 2.3.3. Discursos, conferències...

2.4. Comprensió escrita

- 2.4.1. Diaris i revistes.
- 2.4.2. Textos literaris (novel·la, assaig, poesia, teatre...)
- 2.4.3. Manuals d'instruccions, catàlegs i prospectes.
- 2.4.4. Tires còmiques, acudits, *cantilene* (*La befana vien di notte...*) i *conte* (*Ambarabà cicci coccò tre galline...*)
- 2.4.5. Anuncis publicitaris.
- 2.4.6. Diccionaris monolingües.

2.5. Mediació oral i escrita

- 2.5.1. Fer d'intermediari/ària en transaccions i situacions socials per a amistats, família, col·legues professionals, convidats estrangers...
- 2.5.2. Resum de l'essencial d'articles de diaris i revistes.
- 2.5.3. Resum de una xerrada o conferència sobre temes d'interès general o relacionats amb l'àmbit acadèmic o professional de l'alumne.
- 2.5.4. Traducció de textos especialitzats relacionats amb situacions de la vida quotidiana (contracte de lloguer, de treball, acta de una reunió...) i fragments d'articles en diaris, revistes, de novel·les, poemes, i textos no especialitzats.

C. Competència lingüística

1. Lèxic i aspectes semàntics

1.1. Repertoris lèxics i utilització adequada dels mateixos (producció i comprensió) en els contextos a que es refereixen els objectius especificats per a aquests nivells.

- Varietats regionals més comuns (*gonna/sottana, sfizio/divertimento, pupo /bambino sberla /schiaffo ...*)

- Lèxic bàsic del llenguatge acadèmic, comercial i burocràtic

1.2. Famílies lèxiques: sinònims (*ingoiare-inghiottire*), antònims per expressar la diferència de grau o matisos (*per amore o per forza, taciturno/loquace*). Hiperònims (*cibo: pasta, riso, latte, carne*). Hipònims (*prendere: guadagnare, scambiare, raccogliere, comprare*). Polisèmia (*un'opera teatrale, un'opera buona*). Homònims (*fiera*) i homògraf, (*àncora, ancóra*).

1.3. Paraules compostes: *schiaccianoci, capotreno*, prefixos més freqüents: *a - (addolcire); dis - (disagio); sopra- (soprammobile); arc - (arcistufa); contra - (contrapporre)*. Suffixos més comuns: *-aggine (stupidaggine); -evole (gradevole); -mento (arrossamento); -atura (andatura)*. Suffixos més freqüents d'alteració del nom: (*alterati*); formes diminutives (*dischetto*); augmentatives (*giocchioni*); despectives (*giovinastro*); afectives (*gattino*) *falsi alterati: mattone, tacchino...*; suffixos més freqüents d'alteració del adjectiu: *-otto (sempliciotto); -astro (giallastro); -occio (bellocchio)*. Suffixos més comuns d'alteració del verb: *-erellare (giocherellare); -ettare (fischiettare); -cchiare (canticchiare)*. Suffixos més comuns d'alteració del adverb: *-etto (pochetto); -accio (malaccio); -one (benone)*.

1.4. *Parole macedonia: Autosole, fantascienza...*

1.5. Expressió de la intensitat (*errore madornale, prezzi alle stelle, una barca di soldi*)

1.6. Modismes (*andare in malora, farsi un nome*).

1.7. Abreviacions (*ecc. cfr. colf, bot...*). Sigles. (*RAI, ACI, DNA...*).

1.8. Interjeccions *proprie (urra! ehi! ah! oh! eh! mah! boh !!)*; *improprie (come? zitto/a! giusto! via! basta!...)*. *Locuzioni interietive (Santo cielo! Mamma mia! Dio mio! Povero/a me/te...! Per carità!... al diavolo!...)* i onomatopeies (*bau bau, etc.*).

1.9. Falsos amics. Interferències lèxiques més freqüents.

1.10. Expressions particulars amb verbs: *andare (andare a male); dare (dare alla testa); fare (avere a che fare), mettere (mettere sottosopra); vedere (+ inf: vedi di smetterla); venire (venire al sodo)*.

1.11. Préstecs i mots d'origen estranger: *leader/équipe*. Latinismes: *qui pro quo, pro capite, lapsus, non plus ultra*.

1.12. Frases fetes, dites, refranys (*cosa fatta capo ha; il buon giorno si vede dal mattino*).

2. Morfosintaxi

Elements constituents de l'oració

2.1. El substantiu

2.1.1. Tipus de substantius: comptables/ incomptables, concrets/ abstractes.

2.1.2. Morfologia del substantiu: gènere: *il/la fronte la/le serie*; nombre: *le forbici, i dintorni, i muri /le mura*; paraules compostes: *capotreno, soprannome, fuggifuggi* i els seus plurals: *madreperla/madreperle, il/i cavatappi*.

2.2. Els determinants (morfologia i posició)

2.2.1. Articles. Ús i omisió d'articles determinats i indeterminats *il bere ; il come ed il perché; tutta la/una vita; atleta colpito dal giavellotto*.

2.2.2. Demonstratius: *codesto; suddetto; citato; sottoscritto*.

2.2.3. Possessius: *proprio; altrui; medesimo; alla Vostra del mese scorso*.

2.2.4. Quantificadors:

• Numerals: *frazionari (otto decimi); moltiplicativi (triplo); numerativi (entrambi, ventennale)*.

• Altres quantificadors: ús particulars de *nulla/niente: cosa da nulla; un nonnulla; niente scuse stasera ; è venuto nessuno? Serve niente?*

2.3. Els pronoms (morfologia i posició)

2.3.1. Els pronoms personals.

Subjecte: presència del pronom: *io andare in moto? Uscita lei, ci fu silenzio. La amb valor neutre: farla franca /godersela /spuntarla... ci i ne amb valor pronominal i adverbial: non ci vedo chiaro, a Roma non ci passiamo; questa non ci voleva proprio, vederne delle belle, starne lontano*.

2.3.2. Els relatius: *che* polifuncional; *il che, colui, colei coloro*.

• Els interrogatius. Formes amb *mai*: *dove/ quando/ perché mai?*. Ús en el discurs directe i indirecte.

• Els exclamatius. Ús emfàtic de *come/quanto*.

2.3.3. Els determinants com a pronoms. Possessius: *stare sulle sue, combinano una delle loro*. Demonstratius: *colui /costui*. Quantitatius, indefinits: *qualsivoglia, altro, uno, chiunque, un/una tale*. Amb construccions verbals específiques: *qualcosa da + v., qualcosa di + adjectiu, chi...chi... un/e...altri/e...*

2.4. L'adjectiu

2.4.1. Morfologia de l'adjectiu (gènere, nombre) Grau : *Alterati* (formes diminutives: *bruttina, grandicello*; augmentatives: *furbacone*; despectives: *freddaccio*; afectives: *calduccio*). *Falsi alterati (canino, mattone...)*. *Superlativo assoluto: -issimo (urgentissimo, stanchissima)*. Comparatius i superlatius específics: *buono, migliore, ottimo; celeberrimo*.

2.4.2. Posició estilística i semàntica de l'adjectiu (*i poveri vecchi / i vecchi poveri*).

2.4.3. Concordança.

2.5. El verb

2.5.1. Tipus de verbs : regulars i irregulars menys freqüents: *persuadere, nuocere, pungere, scuotere...; difettivi: addirsi, solere...; fraseologici: essere lì lì per, essere in procinto di, ostinarsi a /piantarla di...)*.

2.5.2. Formes personals i no personals: *Si passivante*.

2.5.3. Temps i aspecte Les concordances de temps i de modes i els seus usos. La combinació dels temps del passat i del futur en els relats. Ús del subjuntiu: *credo che siano qui/credevo che fossero arrivati ieri*. Gerundi: *piovendo così non si parte*. Infinitiu: *averlo saputo che si poteva fare!*. Participi passat: *pagato il conto, uscii*. Els auxiliars *essere* i *avere* (alguns casos especials). *appartenere, prevalere, sbandare*.

2.5.4. Veu passiva: ús d'*essere, venire* i *andare/dover essere*.

2.6. Les preposicions

2.6.1. Ús en les construccions amb adjectius i verbs: *fuggire da casa /al nemico /di prigionie / in un'isola*.

2.6.2. Estructura del sintagma preposicional (possibles supressions): *treno merci*.

2.7. Els adverbis

2.7.1. Ús de *mica*, *proprio*, *addirittura*, *perfino*

2.7.2. Locucions adverbials: *in precedenza* (*anteriormente*); *quasi quasi* (*forse*); *cambiare da così a così* (*completamente*); *andare di male in peggio* (*malissimo*); *a cavalcioni*.

L'oració

2.8. L'oració simple

2.8.1. Estructura de l'oració.

- Declarativa afirmativa i negativa (doble negació): *non sarà mica andato via?*
- Interrogativa: *ebbene ?; che sia stato lui?*; retòrica: *è giusto non pagare le tasse?*
- Exclamativa: *quanto bevi !; magari piovesse!*
- Modificacions de l'estructura : oració nominal: *spiagge e ombrelloni sempre più cari*.

2.9. L'oració composta

2.9.1. La subordinació

- Oracions subordinades substantives: *occorre partire; mi sembra di sognare*.
 - Oracions subordinades adjectives o de relatiu: *questa penna è da buttare*.
 - Oracions subordinades adverbials:
- Temporal: *quando Lei lo desideri, La potremo informare; nel correre, sono scivolata;*
 Comparatives: *mi ha pagato meno di quanto mi aspettassi; stava peggio di come avrei potuto immaginare; me lo faccio regalare piuttosto che comprarlo.*
 Condicionals: *qualora decida di cambiare borsa, deve presentare lo scontrino; a sentirlo parlare, sembra in gamba.*

Causals: *giacché /visto che sei qui, aiutami*; finals: *insisto affinché veniate.*

Concessives: *benchè /quantunque /malgrado non sia bello, è simpatico: qualunque cosa faccia, non va mai bene.*

- Oracions hipotètiques: *magari; può darsi che + subjuntiu.*
- Discurs directe i discurs indirecte. Canvi d'alguns elements de l'oració: *questo > quello, qui > lì, ora > allora, oggi > quel giorno, ieri > il giorno prima, domani > il giorno dopo...* (Affermò: "Non mi piace questo quadro" Affermò che non gli piaceva quel quadro. Disse: "Ora è tardi" Disse che allora era tardi...).

2.9.2. La coordinació

- Oracions juxtaposades.
- Oracions adversatives: *tuttavia; invece di; anziché...*
- Oracions substitutives: *anzi; bensì (non è una malattia bensì una cura).*
- Oracions aggiuntive: *oltre a; oltre che.*
- Oracions esclusive: *senza che /di (lo farò senza che nessuno lo sappia).*
- Oracions eccentuate: *tranne che; salvo che; se non che; fuorchè...*

3. Ortografia i aspectes gràfics

3.1. Ús dels caràcters en les seves diverses formes (majúscules, minúscules, cursiva, etc.). Ús de la majúscula en casos especials: *il Tevere; la Pietà...*

3.2. Representació gràfica de fonemes i sons

4. Fonètica i fonologia

4.1. Pronunciació d'enllaç de paraules: *raddoppiamento fonosintattico (a casa /a'kkaza/)*

4.2. Corbes d'entonació. Diferent ús segons la intenció comunicativa: d'assertió, interrogativa, suspensiva, incidental (*viene con me -dice lui-...ma...*).

4.3. Interrogatives retòriques

4.4. Principals fonemes vocàlics i consonàntics i d'entonació que identifiquen diferents varietats regionals (per exemple, la "gorgia" de la Toscana, les *cocuminali* de Sicília i Sardenya...).